

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Esityksen yleinen tavoite ja päämäärä - parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut - on erittäin hyvä ja kannatettava.

On kuitenkin epätodennäköistä, että esityksellä ei saavuteta asetettuja tavoitteita tekstiilihuoltopalveluissa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä: ei ole olemassa hyvin toimivaa tekstiilihuoltomarkkinaa, minkä on mm. KKV:n pääjohtaja todennut, ja on hyvin epätodennäköistä, että sellaista tarkastelluilla aikaväleillä markkinan keskittymisen vuoksi muodostuisi.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksiköiden vähimmäisomistusvaatimus lienee pääosassa sidosyksiköitä toteutettavissa, mutta se ei kaikissa tapauksissa liene tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen: mm. tekstiilihuoltoalan markkina ei ole hyvin toimiva, minkä vuoksi on vaara etteivät toimijat, jotka joutuisivat luopumaan omistuksestaan sidosyksikössä, saisi tarjouksia tai tarjotut hinnat voisivat nousta jopa olennaisesti.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Vähimmäisomistusvaatimus johtanee tilanteeseen, jossa suuret julkiset toimijat hankkivat sidosyksikköhankintojen tekemiseksi vaaditun omistuksen, mutta pienet toimijat eivät tähän pysty. On todennäköistä, että ainakin osa pienistä toimijoista ei ole markkinoilla kovin houkuttelevia ja näiden toimijoiden kustannustaso nousee, mahdollisesti merkittävästikin. Suurten sote-toimijoiden mittakaava ja vaatimukset ovat sellaisia, että pienten tai edes keskisuurten tekstiilihuoltoalan toimijoiden kyky tuottaa suurten hyvinvointialueiden tarvitsemat palvelut määrällisesti ja laadullisesti eivät riitä.

Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy:n pienomistajat ovat kilpailuttaneet tekstiilihuoltopalveluidensa hankintoja vuoden 2024 lopun ja vuoden 2025 alun aikana, mutta osaan kilpailutuksista ei ole saatu yhtään tarjousta ja osaan vain yksi.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

-

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Vaatimukseen tulisi ainakin harkita poikkeuksia toimialoilla, joilla ei ole toimivaa markkinaa, ja joilla turvallisuuden ja huoltovarmuuden vaatimus korostuu.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

On todennäköistä, että toteutuessaan esitys heikentäisi turvallisuutta ja huoltovarmuutta, mahdollisesti olennaisestikin: On mahdollista, että kaikilla toimijoilla ei ole osaamista ja intressejä varmistaa ennalta toimintaansa laajoissa yhteiskunnallisissa häiriö- tai poikkeustilanteissa. Sidosyksiköt ovat tekstiilihuoltoalalla tähän sitoutuneet ja näyttäneet kykenevänsä vastaamaan erityisesti sote-toimijoiden nopeasti muuttuneisiin ja kasvaneisiin tarpeisiin koronapandemiassa.

Sidosyksikköyhteistyön kautta on mahdollista rakentaa pitkällä aikavälillä toimintamalleja, joissa huomioidaan myös laajaa työtä vaativia ja mahdollisesti merkittäviäkin kustannuksia aiheuttavia turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyviä toimia.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Martikainen Paavo
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy